

Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова науково-методичної
ради НУВГП
е-підпис Олег ЛАГОДНЮК
30.12.2021

06-14-167S

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

SYLLABUS

academic discipline

<i>ОСНОВИ ДЕМОКРАТІЇ</i>	FUNDAMENTALS OF DEMOCRACY	
Шифр за ОП	OK 04	Code in Educational Program
Освітній рівень: бакалаврський (перший)	Educational level: Bachelor's (first)	
Галузь знань Журналістика	06	Field of knowledge: Journalism
Спеціальність Журналістика	061	Field of study: Journalism

Силабус навчальної дисципліни «Основи демократії» для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр», які навчаються за освітньо-професійною програмою «Журналістика», спеціальності 061 Журналістика. Рівне. НУВГП. 2021. 13 с.

ОПП на сайті університету: <http://ep3.nuwm.edu.ua/22060/>

Розробник силабусу: *Цецик Я. П. к.і.н.*, доцент кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності.

Силабус схвалений на засіданні кафедри
Протокол №4 від “3 ” грудня 2021 року

Завідувач кафедри: Тихончук Д. Х. д. н. з держ. упр., доцент.

Гарант (Керівник) ОП: Супрун В.,М *д.ф.н., професор.*

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІ Економіки та менеджменту

Протокол № 4 від «22» грудня 2021 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІ Економіки та менеджменту: Ковшун Н.Е., *д.е.н., професор*

СЗ № 7394

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	<i>бакалавр</i>
Освітня програма	<i>Журналістика</i>
Спеціальність	<i>061 Журналістика</i>
Рік навчання, семестр	<i>1 2</i>
Кількість кредитів	<i>4</i>
Лекції:	<i>22 години</i>
Практичні заняття:	<i>20 годин</i>
Самостійна робота:	<i>78 годин</i>
Курсова робота:	<i>ні</i>
Форма навчання	<i>денна</i>
Форма підсумкового контролю	<i>екзамен</i>
Мова викладання	<i>українська</i>
ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА	
Лектор 	<i>Цецик Ярослав Петрович к.і.н., доцент кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності</i>
Вікіситет	http://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/Цецик_Ярослав_Петрович
ORCID	ORCID: https://orcid.org/0000-0002-2527-2155
Як комунікувати	y.p.tsetsik@nuwm.edu.ua тел. 098-422-81-28 Актуальні оголошення на сторінці дисципліни в системі MOODLE
ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ	
<p>Анотація навчальної дисципліни, в т.ч. мета та цілі</p> <p>Актуальність даної дисципліни: полягає у тому, що здобувачі мають оволодіти основоположними принципами становлення та розвитку демократичного суспільства.</p> <p>Метою викладання дисципліни є оволодіння здобувачами базовими знаннями про демократичні інститути влади, роль політичних партій у житті сучасного суспільства, принципами формування органів влади та</p>	

місцевого самоврядування.

Посилання на розміщення навчальної дисципліни на навчальній платформі Moodle

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/index.php?categoryid=53>

Компетентності

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК09 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 09. Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства.

ПРН 10. Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень.

Структура навчальної дисципліни

Теми лекційних занять:

1. ВИТОКИ ТА СУТНІСТЬ ДЕМОКРАТІЇ.

Опис теми: Передумови зародження та розвитку демократичних інститутів влади. Особливості сучасної демократії. Основні теорії демократії та їх еволюція.

2. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ.

Опис теми: Формування та розвиток демократичних традицій в Україні. Історичні традиції формування демократичних інститутів влади

в Україні. Процеси інституалізації демократії в Україні.

3. КЛЮЧОВІ ПРИНЦИПИ ДЕМОКРАТІЇ, ЇЇ ФОРМИ (ПРЯМА ТА ПРЕДСТАВНИЦЬКА), ТИПИ ДЕМОКРАТИЧНИХ СИСТЕМ ТА СПОСОБИ ЇЇ ФОРМУВАННЯ.

Опис теми: Роль та функції громадянського суспільства у демократичній державі. Врахування громадської думки у демократичному суспільстві при вирішенні ключових завдань. Базові принципи демократії, пряма та представницька демократія.

4. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЕМОКРАТИЧНОГО РЕФОРМУВАННЯ. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ, ЗАГРОЗИ ТА ВИКЛИКИ СУЧАСНІЙ ДЕМОКРАТІЇ.

Опис теми: Принципи формування органів влади та місцевого самоврядування, їх роль у культурному, економічному та політичному житті суспільства. (Волонтерський рух, реформування системи державного управління в Україні, протидія корупції). Корупція як ризик формування та розвитку демократичного суспільства. Інформаційні війни – одна ключових загроз розвитку демократії в Україні.

5. РОЛЬ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ У ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.

Опис теми: Політичні партії як елемент демократичності суспільства. Типи партійних систем. Роль партій у формуванні органів влади. Становлення та розвиток багатопартійності в Україні. Особливості партійної системи України.

6. ВИБОРИ ТА РЕФЕРЕНДУМ ЯК ЕЛЕМЕНТИ ДЕМОКРАТИЧНОГО СУСПІЛЬСТВА.

Опис теми: Поняття виборів. Типи сучасних виборчих систем та їх особливості. Змішана виборча системи. Становлення та розвиток виборчої системи в Україні. «Демократичність» процедури виборчого процесу. Референдум та плебісцит.

7. ВПЛИВ ДЕМОКРАТИЧНИХ ТРАДИЦІЙ НА РІВЕНЬ КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА.

Опис теми: Поняття політична культура суспільства. Особливості

розвитку політичної культури у світовому контексті та її взаємозв'язок з демократичними інститутами влади. Роль органів влади у формування світоглядних принципів громадян. Забезпечення культурно-освітніх потреб у демократичних державах.

8. РОЛЬ ДЕМОКРАТИЧНИХ ЗМІ У ФОРМУВАННІ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ СУСПІЛЬСТВА.

Опис теми: Вплив ЗМІ на діяльність органів влади у демократичних державах. Особливості комунікативної політики органів влади в сучасній Україні. Особливості впливу ЗМІ на формування громадської думки в Україні.

Тематика практичних занять:

Практичне заняття 1.

Витоки та сутність демократії.

З'ясувати сутність поняття демократії та її витоки. Особливості становлення демократії на сучасному етапі розвитку суспільства. Прокоментуйте слова прем'єр-міністра Великобританії У. Черчіля «Демократія це погана форма правління, однак нічого кращого людство поки що не придумало». Чи погоджуєтеся Ви з ним? Відповідь аргументуйте.

Практичне заняття 2.

Становлення та розвиток демократії в Україні.

Проаналізувати особливості розвитку демократичних традицій в Україні на різних етапах її розвитку. Особливості інституалізації демократичних процесів після проголошення незалежності України. Проблемне питання: Чи вплинули історичні традиції нашої держави на формування демократичних інститутів влади.

Практичне заняття 3.

Сучасні технології демократичного реформування: перспективи розвитку. Загрози та виклики сучасній демократії.

Визначте принципи формування органів влади та місцевого самоврядування, їх роль у культурному, економічному та

політичному житті суспільства. (Волонтерський рух, реформування системи державного управління в Україні, протидія корупції). Чому корупція є ризиком формування та розвитку демократичного суспільства? Яку негативну роль відіграють інформаційні війни проти України і чи несуть вони загрозу демократичним перетворенням.

Практичне заняття 4.

Роль партій у розвитку демократичного суспільства.

Політичні партії як елемент демократичності суспільства. Типи партійних систем. Роль партій у формуванні органів влади. Становлення та розвиток багатопартійності в Україні. Особливості партійної системи України. Проаналізуйте роль політичних партій у формуванні органів влади. Як Ви вважаєте чи сучасна партійна система України є досконалою?

Практичне заняття 5.

Вибори та референдум як складові демократичності суспільства.

Поняття виборів. Типи сучасних виборчих систем та їх особливості. Становлення та розвиток виборчої системи в Україні. Проаналізуйте особливості проведення виборів президента та парламенту України на сучасному етапі. «Демократичність» процедури виборчого процесу. Референдум та плебісцит. У чому полягає різниця між референдумом і плебісцитом.

Практичне заняття 6.

Вплив демократичних традицій на рівень культурного розвитку суспільства.

Поняття політична культура суспільства. Особливості розвитку політичної культури у світовому контексті та її взаємозв'язок з демократичними інститутами влади. Роль органів влади у формуванні світоглядних принципів громадян. Забезпечення культурно-освітніх потреб у демократичних державах.

Практичне заняття 7.

Роль демократичних ЗМІ у формуванні громадської думки суспільства.

Яким чином ЗМІ впливають на діяльність органів влади у демократичних державах. Особливості комунікативної політики органів влади в сучасній Україні. Особливості впливу ЗМІ на формування громадської думки в Україні. Чи завжди опозиційні ЗМІ об'єктивно оцінюють діяльність органів влади і чи відповідає це принципам демократії та журналістської етики.

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

Здатність логічно обґрунтовувати та обстоювати свою позицію, здатність до навчання, комунікаційні якості, налагоджувати контакти з незнайомцями, уміння слухати і запитувати та давати відповіді, формування точки зору та прийняття рішення та інші.

Форми та методи навчання

Методи навчання: демонстрація, навчальна дискусія, дебати; технології викладання: тренінги, рольові ігри, аналіз конкретних ситуацій, обговорення, презентації, міні-лекції, ситуаційні дослідження та інші.

Порядок та критерії оцінювання

Для досягнення цілей та завдань курсу студентам потрібно засвоїти теоретичний матеріал та здати модульні контролі знань, а також вчасно виконати практичні завдання. В результаті можна отримати такі обов'язкові бали:

- 60 балів - за вчасне та якісне виконання практичних занять, що становить поточну (практичну) складову його оцінки;
  - 20 балів – модульний контроль 1;
  - 20 балів – модульний контроль 2.
- Усього 100 балів.

Студенти можуть отримати **додаткові** бали за: написання статей, підготовка доповідей та участь в наукових студентських конференціях, круглих столах. **Додаткові бали студентам також можуть бути зараховані за конкретні пропозиції з удосконалення змісту навчальної дисципліни.**

Модульний контроль проходить у формі тестування. У тесті 20 запитань різної складності: рівень 1 – 17 запитань по 0,9 бали (15,3 балів), рівень 2 – 2 запитань по 1,4 бали (2,8 бали), рівень 3 – 1 запитання по 1,9 бали (1,9 бали). Усього – 20 балів.

Лінк на нормативні документи, що регламентують проведення поточного та підсумкового контролів знань студентів, можливість їм подання апеляції: <http://nuwm.edu.ua/strukturni-pidrozdzili/navch-nauk-tsentr-nezalezhnogo-otsiniuvannia-znan/dokumenty>

Поєднання навчання та досліджень

Студенти мають можливість додатково отримати бали за виконання індивідуальних завдань дослідницького характеру, а також можуть бути долучені до написання та опублікування наукових статей з тематики курсу.

В освітньому процесі використовуються досягнення викладача курсу механізми та процедури в освітньому процесі університету <https://nuwm.edu.ua/sp>.

Інформаційні ресурси

1. «Комунікація влади та громадськості: інституційний аспект». Аналітична записка. Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/293/>
2. Офіційний сайт Президента України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/>.
3. Офіційний сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>.
4. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>.

Рекомендована література

1. Берроуз Г. Демократія: від теорії до практики : підручник курсу. Київ : Міжнародна фундація виборчих систем, 2018. 278 с.
2. Бориславська О.М. Європейська модель конституціоналізму: системно-аксіологічний аналіз: монографія. Харків: Право, 2018. 384 с.
3. Воронянський О.В. Політологія: підручник / [Воронянський О. В., Кулішенко Т. Ю., Скубій І.В.]; Харків. нац. техн. ун-т сіл. госп-ва ім. Петра Василенка. -Харків : ХНТУСГ ім. Петра Василенка, 2017. 179 с.
4. Кобрин В. С. Окремі проблеми політичної корупції на місцевому рівні організації та діяльності публічної влади. Актуальні проблеми запобігання корупції в органах публічної влади в Україні в умовах євроінтеграції: тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 10–11 квітня 2018 року / За заг. ред. Т.О. Коломоєць. Запоріжжя : ЗНУ, 2018. С. 88–90.
5. Історія української суспільно–політичної думки: навч. посібник / Укл.: В. В. Морозов. К.: Нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана, 2006. 180 с.

6. Основи демократії: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів / За заг. ред. А. Колодій; М-во освіти і науки України, Ін-т вищої освіти АПН України, Укр.-канад. проект «Демократична освіта», Інститут вищої освіти. К.: вид-во «Ай-Бі», 2002. 684 с.
7. Основи демократії: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За заг. ред. А.Ф. Колодій. Третє видання, оновлене і доповнене. Львів: Астролябія, 2009. 832 с.
8. Основи демократії. Права людини та їх забезпечення в умовах суспільних змін: Навч. посібн. // О.В. Філонов, В.М. Субботін, В.В.Пашутін, І. Я. Тодоров., К.: Знання, 2006. 215 с.
9. Піча, В. М. Політологія: підручник для студ. вищ. закл. освіти / В. М. Піча, Н. М. Хома ; за заг. ред. В. М. Пічі. 5–те вид., випр. і допов. Львів : Магнолія, 2017. 304 с.
10. Шведа Ю. Р. Теорія політичних партій та партійних систем : навч. посіб. Львів : Тріада плюс, 2004. 528 с.

Дедлайни та перескладання

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється згідно «Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП», <http://ep3.nuwm.edu.ua/4273/>. Згідно цього документу і реалізується право студента на повторне вивчення дисципліни чи повторне навчання на курсі. Перездача модульних контролів здійснюється згідно <http://nuwm.edu.ua/struktorni-pidrozdili/navch-nauk-tsentr-nezaleznoho-otsiniuvannia-znan/dokumenti>. Оголошення стосовно дедлайнів здачі та перездачі оприлюднюються на сторінці MOODLE <https://exam.nuwm.edu.ua/>

Неформальна та інформальна освіта

Студенти мають право на перезарахування результатів навчання набутих у неформальній та інформальній освіті згідно відповідного Положення про неформальну освіту. <http://ep3.nuwm.edu.ua/18660/>. На ресурсі -

<https://www.skeptic.in.ua/integrity/?fbclid=IwAR2TE9zaoPiVjFfH281AqWC B4Sl16GlCpmjfto6CvZ0eAN7efPpMM7LmuHY>

студенти зможуть знайти: офіційні документи і рекомендації, ФБ, Проект сприяння академічній доброчесності в Україні, вебінари, короткі відеопоради студентам, аналітика, книжки, монографії, системи виявлення текстових запозичень, кодекси етики, академічне письмо, дискусії, інфографіка.

Практики, представники бізнесу, фахівці, залучені до викладання

До викладання курсу можуть, за згодою, можуть долучатися представники організацій на базі яких створені філії кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності.

Правила академічної доброчесності

Усі здобувачі виконані навчальні завдання самостійно перевіряють на виявлення текстових запозичень через університетську платформу MOODLE <http://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/Unplag>.

В аудиторії здобувачі не допускаються до списування та обману – за порушення принципів академічної доброчесності викладач може накладати санкції: зниження балів, повернення роботи на доопрацювання, не допущення до захисту роботи та ін.

Вимоги до відвідування

Студенту не дозволяється пропускати заняття без поважних причин. Якщо є довідка про хворобу чи іншу поважну причину то студенту не потрібно відпрацьовувати пропущене заняття.

При об'єктивних причинах пропуску занять, студенти можуть самостійно вивчити пропущений матеріал на платформі MOODLE <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=341>

Здобувачі без обмежень можуть на заняттях використовувати мобільні телефони та ноутбуки.

Оновлення

За ініціативою викладача зміст даного курсу планується оновлювати щорічно, враховуючи зміни у законодавстві України, наукових досягнень у галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи.

Студенти також можуть долучатись до оновлення дисципліни шляхом подання пропозицій викладачу стосовно новітніх змін у галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи. За таку ініціативу студенти можуть отримати додаткові бали.

Академічна мобільність. Інтернаціоналізація

В НУВГП розроблені процедури для реалізації права здобувачам на академічну мобільність:

- Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу Національного університету водного господарства та природокористування

<http://ep3.nuwm.edu.ua/4398/>

- Порядок перезарахування результатів навчання за програмами

академічної мобільності в Національному університеті водного господарства та природокористування

<http://ep3.nuwm.edu.ua/19458/>.

- Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 року № 579

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2015-%D0%BF#n8>.

Здобувачі можуть отримати доступ до таких міжнародних інформаційних ресурсів:

- електронні бібліотеки:

<http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/korisni-posilannya/elektronni-biblioteki>

- Як знайти статтю у Scopus:

<http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/biblioteka/novini/item/506-v-dopomohu-avtoram>

- База періодичних видань:

<https://www.scimagoir.com/>

- Можливості доступу до електронних ресурсів та сервісів:

<http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/biblioteka/novini/item/516-mozhlyvosti-dostupu-do-resursiv-i-servisiv>

Здобувачі можуть брати участь у Проєкті сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) <https://nuwm.edu.ua/sp/akademichna-dobrochesnistj>.